

Lillesand kommune

# Kontrollutvalgets årsmelding 2016



*Temark*

Agder og Telemark  
Kontrollutvalgsekretariat IKS

## 1. INNLEDNING

Kontrollutvalget avgir med dette en samlet årsmelding for 2016. Denne skal gi et bilde av utvalgets formelle rolle, instruks, forholdet til revisjonen og sekretariatet og de viktigste saker som er behandlet i året med kommentar. Kontrollutvalget avgir hvert år uttalelse til kommuneregnskapet, adressert til bystyret. Etter forskrift for kontrollutvalg, skal kontrollutvalget årlig rapportere om resultatet av gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter og selskapskontroll. Bestemmelsen må ses i sammenheng med vedtatte planer og presenteres på denne måten for året 2016.

## 2. KONTROLLUTVALGETS SAMMENSETNING

Kontrollutvalget velges av bystyret og skal på vegne av bystyret føre det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen. Alle kommuner og fylkeskommuner er pliktig til å velge et kontrollutvalg. Bystyret kan foreta nyvalg av kontrollutvalgets medlemmer i valgperioden, men da må hele utvalget velges på nytt. Regler for valg av medlemmer til kontrollutvalget er fastsatt i egen forskrift. Det er strenge begrensninger i hvem som er valgbare til utvalget. Sist kommunevalg førte til at det ble valgt nye medlemmer i kontrollutvalget fra oktober 2015.

### Medlemmer og varamedlemmer (2016):

Medlemmer	Varamedlemmer
Bjørn Melbye (AP), leder Astrid Schmidt (SV), nestleder Jon Røthe (AP), medlem Lars Gunnar Nag (H), medlem Ingebjørg Ribe Rudihagen (KrF), medlem	Felles varaliste for AP, SV og V: 1. Reidun Aamland Andersen (A) 2. Vidar Jahnsen (A) 3. Alexander Iversen (V) 4. Bente Sophie Ribe Lauritzen (SV) Felles varaliste for H og KRF: 1. Lene Holtskog (H) 2. Halvor Rismyhr (H)

Bystyret fattet vedtak med hjemmel i kommuneloven § 15 nr. 2 om at Eddie Røsnes (A) fritas fra sine politiske verv for resten av valgperioden. Som nytt medlem av kontrollutvalget ble Jon Røthe (A) valgt fra 19.10.16.

Kommuneloven krever at minst ett av medlemmene skal velges blant bystyrets medlemmer. Departementet har tolket det slik at dette gjelder valg ved bystyrets konstituering.

### 3. RAMMER FOR KONTROLLUTVALGETS ARBEID

Etter KommuneLOvens § 77 er bystyret pålagt å opprette et eget kontrollutvalg som skal forestå det løpende tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltning og de folkevalgte organ som bystyret har opprettet. Tilsynet og kontrollen skjer på vegne av bystyret. KommuneLOvens § 77 slår fast:

*” Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).*

*Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m.”*

Kontrollutvalgets oppgaver er i utgangspunktet gitt i kommuneLOven § 77, og i forskrift om kontrollutvalg av 15.06.2004, men bystyret kan konkret be utvalget utføre særskilte tilsynsoppgaver på sine vegne. Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av bystyret og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning. Kontrollutvalget skal ifølge kommuneLOven sørge for mange oppgaver som vi vil komme nærmere inn på senere.

### 4. OPPLÆRING OG KURS

Det stilles stadig større krav og forventninger til kontrollutvalgets kompetanse, både fra det politiske miljø og kommunens innbyggere. Endret regelverk gjør det nødvendig å legge til rette for opplæring og kursvirksomhet for alle medlemmer av kontrollutvalget. Kunnskap om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk er nødvendig for å utføre de oppgaver som fremgår av lov og forskrift. Slik opplæring og kursvirksomhet kan skje lokalt (høst og vårkonferanse i regi av Temark) eller gjennom sentrale tilbud. Kontrollutvalget inviteres blant annet årlig til landskonferansen for kontrollutvalg i regi av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) og fagkonferansen til Forum for kontroll og tilsyn (FKT). Dette er viktige samlinger for å tilføre kontrollutvalgets medlemmer ny kunnskap, og det er en arena der kontrollutvalgsmedlemmer fra hele landet møtes og drøfter saker og arbeidsmetoder. Agder og Telemark kontrollutvalgs sekretariat IKS (Temark) arrangerte i 2016 to konferanser (høst- og vårkonferanse) som kontrollutvalgets medlemmer har deltatt på. Hensikten med denne opplæringsdagen har vært å bidra til å øke og utvikle nye og erfarne kontrollutvalgsmedlemmer sin kompetanse om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk, samt en innføring i revisjonens og sekretariatets rolle og oppgaver.

## 5. SEKRETARIAT

Kontrollutvalget får sekretariatsbistand fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Kommunen ble medeier av Temark fra 01.07.14 i forbindelse med etableringen av sekretariatet i Agder. Med oppdrag for 34 kommuner i Vest-Agder, Aust-Agder og Telemark er Temark landets største kontrollutvalgssekretariat. Sekretariatet har syv ansatte og fast sekretær for kontrollutvalget i Lillesand er Alexander Etsy Jensen.

Sekretariatet skriver saksframstillinger, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møter, samt vedtaksoppfølging. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonsselskap, og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget.

## 6. REVISJON

Kommunen er medeier i, og har avtale om levering av revisjonstjenester fra Aust-Agder revisjon IKS. Selskapet leverer revisjonstjenester til ti kommuner. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for kommunen. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Ketil Raknes og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Kristian Fjellheim Bakke. Hovedrevisor for Lillesand er Øyvind Nilsen.

## 7. ØKONOMI

For å utøve sin funksjon på en god måte har kontrollutvalget lagt vekt på å be bystyret om økonomiske rammer som muliggjør den aktiviteten som det legges opp til i møte- og arbeidsplanen. Kontrollutvalget er i henhold til kommuneloven pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen.

Regnskapstallene for den samlede kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen fremkommer av kommunens samlede årsregnskap. Under følger budsjett- og regnskapstall for 2016.

Beskrivelse	Budsjett 2016	Regnskap 2016
Møtegodtgjørelse m.v. Kontrollutvalg	58 000	5898*
Kurs og andre utgifter	50 000	46 106
<b>Kjøp fra IKS:</b>		
a. Revisjon (revisjonshonorar, møtedeltagelse og forberedelse)	901 000	914 897
b. Selskapskontroll	7 000	7 000
c. Sekretariat	170 000	157 800
<b>Totalutgifter</b>	<b>1 186 000</b>	<b>1 131 700</b>

\*Formannskapssekretæren har opplyst at det totalt er blitt anvist kr. 55 226

## 8. KONTROLLUTVALGETS ARBEID – MØTER OG SAKER

Kontrollutvalget har i 2016 avholdt 6 møter og behandlet 36 saker.

Stortinget har vedtatt å oppheve kommuneloven § 77 nr. 8. Det innebærer at kontrollutvalget i likhet med andre folkevalgte organ som hovedregel skal holde åpne møter. Lovendringen trådte i kraft fra 01.07.2013.

Sakskart, saksdokumenter og protokoller legges løpende ut på kommunens og sekretariatets hjemmeside.

Utvalget ønsker å ha oppdatert informasjon om kommunens virksomhet, og samtidig gjøre egen funksjon mer kjent. Rådmannen og representanter for rådmannen har deltatt på flere av utvalgets møter for å orientere om forskjellige virksomhetsområder i kommunen, noe kontrollutvalget oppfatter som en styrke i sitt arbeid.

Kontrollutvalget ønsker å være synlig og ha god kontakt med kommunens ledelse. Pressen har ikke vært til stede på kontrollutvalgets møter.

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold utvalget er pålagt å arbeide med, gjennom kravene i kommuneloven § 77 og forskrift om kontrollutvalg. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene er det i stor grad opp til utvalget å definere selv.

Kontrollutvalget kan etter anmodning fra bystyret, etter innspill fra innbyggere eller på eget initiativ ta opp forhold ved kommunens virksomhet, som kan knyttes til utvalgets tilsynsarbeid. Kontrollutvalget er også opptatt av hvordan kommunen følger opp rapporter fra andre tilsyn.

I det følgende har vi trukket frem noen av sakene som har vært behandlet i løpet av året 2016. Regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroller er trukket ut som egne kapitler henholdsvis kapittel 9, 10 og 11.

Saker som behandles i hvert møte:

- Godkjenning av møteinnkalling
- Godkjenning av protokoll fra sist møte
- Orientering fra revisjonen i møte
- Eventuelt i møte

Saker kontrollutvalget har behandlet:

- Samspillet mellom bystyret og kontrollutvalget (sak 1/16)
- Orientering om bystyrets behandling av sak vedr. avløpsforhold - Fjelldal Gnr 15 bnr 56 (sak 2/16)
- Forvaltningsrevisjon - Tilpasset opplæring og spesialundervisning (sak 3/16)
- Årsmelding 2015 for kontrollutvalget i Lillesand kommune (sak 4/16)
- Årsrapport og årsregnskap 2015 fra kemneren i Lillesand (sak 5/16)
- Aust-Agder Revisjon IKS - engasjementsbrev Lillesand kommune (sak 6/16)
- Revisors egenvurdering av uavhengighet - Lillesand kommune (sak 7/16)

- Forvaltningsrevisjon: Teknisk sektor – Byggesak (sak 10/16)
- Orientering - Felles statlig tilsynskalender for 2016 (sak 11/16)
- Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019 (sak 12/16)
- Årsregnskap og årsberetning 2015 for Lillesand kommune - kontrollutvalgets uttalelse (sak 15/16)
- Forvaltningsrevisjon: Teknisk sektor – Byggesak (sak 16/16)
- Kommunens eierrolle - Eierskapsmelding og eierstrategi (sak 19/16)
- Tilsynsrapport - Elevens rett til et godt psykososialt miljø (sak 20/16)
- Budsjett for kontroll og tilsyn 2017 - Lillesand kommune (sak 21/16)
- Orientering om barnevernstjenesten for Kristiansandsregionen - Lillesand kommune (sak 22/16)
- Plan for selskapskontroll 2016-2019 Lillesand kommune (sak 25/16)
- Overordnet revisjonsstrategi regnskapsrevisjon 2016 (sak 26/16)
- Spørsmål om kommunens regnskapsføring - Lillesand kommune (sak 27/16)
- Oppfølging - Spørsmål om kommunens regnskapsføring (sak 30/16)
- Orientering om økonomisk situasjon pr. 2. tertial 2016 (sak 31/16)
- Orientering - Rådmanns forslag til budsjett for 2017 Lillesand kommune (sak 32/16)
- Prosjektplan - Sosialtjenesten i Lillesand kommune (sak 33/16)
- Møte- og arbeidsplan for 2017 (sak 34/16)

## 9. REGNSKAPSREVISJON

Revisjon av årsregnskapet er en helt sentral del av kommunens egenkontroll. Revisor skal gi trygghet for at en kan stole på informasjonen kommunen gir om sin økonomi. Dette er en viktig oppgave. Revisor er en uavhengig og objektiv tredjeperson som gjennom sine kontroller kan avdekke og forebygge feil og mangler i den økonomiske rapporteringen. Revisor vil i tillegg veilede kommunen for å bidra til å forebygge og avdekke feil og misligheter.

Kontrollutvalget skal påse at kommunen blir revidert på en betryggende måte. Utvalget er derfor avhengig av at revisor gir tilstrekkelig rapportering om revisjonsarbeidet. At kontrollutvalget og revisor har en god dialog og god forståelse av sine oppgaver, er viktige forutsetninger for å være trygg på at revisjonsarbeidet blir forsvarlig utført.

Kontrollutvalget registrerer at revisors arbeid med å utføre regnskapsrevisjon de siste årene er blitt mer omfattende, spesielt knyttet til de mange attestasjonsoppgaver (særattestasjoner) som utføres på vegne av staten og andre offentlige organer. I tillegg til avgitte beretninger og uttalelser mottar kontrollutvalget jevnlig i møter informasjon om utført regnskapsrevisjon. Kontrollutvalget har ved flere anledninger gitt uttrykk for at det gjøres mye godt arbeid innenfor området regnskapsrevisjon og at de er fornøyd med måten revisjonen løser oppdraget på.

## 10. FORVALTNINGSREVISJON OG ANDRE RAPPORTER

Forvaltningsrevisjon er et verktøy som bystyret og kontrollutvalget skal bruke for å sikre at kommunen drives på en måte som ivaretar innbyggernes behov og rettigheter best mulig. Forvaltningsrevisjon er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget. Gjennom forvaltningsrevisjon kan kontrollutvalget undersøke om kommunen etterlever regelverk, når fastsatte mål, og om ressursene forvaltes på en effektiv måte.

Kontrollutvalget har vært delaktig i valg av tema og utforming av problemstillinger basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering, innenfor de rammer som er gitt av bystyret. Kontrollutvalget er delegert myndighet til å bestemme hvordan avsatte ressurser til forvaltningsrevisjon skal benyttes, og revisjonen har gjennomført forvaltningsrevisjonen i henhold til faglige krav i løpet av valgperioden.

Selv om det er spesifikke krav til gjennomføring av en forvaltningsrevisjon, er det viktig at kontrollutvalget involverer seg i valg av problemstillinger, avgrensninger og tilnærming. Forvaltningsrevisjon gir kontrollutvalget muligheten til å gå i dybden i ulike saksforhold, innen ethvert virksomhetsområde i kommunen. Forvaltningsrevisjon vil derfor kunne ha høy nytteverdi, både i utvalgets kontrollvirksomhet, og i kommunens internkontroll og forbedringsarbeid.

Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at bystyret er konstituert, utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon. Planen skal vedtas av bystyret selv, men bystyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planperioden. Kontrollutvalget behandlet i møte 25.04.16 sak nr. 12/16 overordnet analyse/plan for forvaltningsrevisjon for Lillesand kommune for perioden 2016-2019 utarbeidet av Aust-Agder Revisjon IKS. Planen er godkjent av bystyret i møte 14.09.16 sak 103/16. Områder som prioriteres i plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019:

1. Skole – Psykososialt miljø
  - Tema: Interne rutiner og oppfølging av mobbesaker.
2. Sosialtjenesten
  - Tema: Saksbehandlingsrutiner og internkontroll ved tildeling av økonomisk sosialhjelp.
3. Pleie og omsorg
  - Tema: Gjennomgang av vedtak, rutiner og internkontroll i omsorgstjenesten.

Dersom det er tilgjengelige ressurser og de andre eierkommunene ønsker å igangsette en forvaltningsrevisjon innenfor barneverns området skal også Lillesand kommune prioritere dette prosjektet.

Lillesand kommune har en ramme på 3-4 prosjekter i valgperioden, noe avhengig av omfanget på de ulike prosjektene.

Kontrollutvalget har i 2016 behandlet forvaltningsrevisjonsrapport – «Saksbehandling innenfor teknisk sektor» i henhold til RSK 001 (standard for forvaltningsrevisjon). I tillegg har kontrollutvalget og revisjonen brukt en del ressurser på å følge opp forvaltningsrevisjonsrapporten «Tilpasset opplæring og spesialundervisning» og revisjonen har på oppdrag fra kontrollutvalget utarbeidet prosjektplan til neste forvaltningsrevisjonsprosjekt - «Sosialtjenesten i Lillesand kommune». Revisjonen er godt i gang med arbeidet og rapporten legges frem for kontrollutvalget i løpet av våren 2017.

### **Forvaltningsrevisjonsrapport – «Saksbehandling innenfor teknisk sektor»**

Formålet med dette prosjektet er at kontrollutvalget ønsker å bidra til en forsvarlig forvaltning innenfor teknisk sektor. Det fremkommer av forslag til prosjektplan at prosjektet vil være en overordnet gjennomgang av saksbehandlingen i teknisk sektor i Lillesand kommune for å bedømme kvaliteten, i tillegg til å avdekke eventuelle svakheter og forbedringsområder slik at virksomheten kan ta hensyn til dette i sitt videre arbeid med vedlikehold og etablering av gode rutiner.

Revisjonen har kommet frem til følgende problemstillinger:

- Er byggesaksbehandlingen i Lillesand kommune av god kvalitet iht. formelle krav og forventninger?
- Har Lillesand kommune organisert saksbehandlingen på byggeområdet på en måte som sikrer kompetanse, kvalitetssikring, likebehandling og uavhengighet?
- Har Lillesand kommune tilstrekkelig rutiner og praksis på byggesaksområdet når det gjelder evaluering av og oppfølging av politiske og administrative vedtak?

Hovedfunnene og konklusjonen i rapporten peker på følgende:

#### Problemstilling 1:

Ut fra gjennomgangen av 20 saker og vedtak fra 2014, konkluderer revisjonen med at byggesaksbehandlingen i disse sakene i all hovedsak er i henhold til formelle krav og forventninger.

Oversikten over klagebehandling i 2014 viser at fylkesmannen omgjorde 7 av 21 vedtak som ble oversendt dit, og planutvalget omgjorde 13 av 23 vedtak fra administrasjonen. Disse tallene viser, etter revisjonens vurdering, både at det foreligger avstander mellom lokalpolitiske prioriteringer og administrasjonens praksis når det gjelder saksbehandling av klager knytte til dispensasjonssaker. I tillegg oppfatter revisjonen at det tilsynelatende eksisterer forskjeller mellom fylkesmannens og administrasjonens tolkning i andre klagesaker.

Revisjonen stiller derfor spørsmål ved årsaken til avvikene mellom administrasjonens vedtak og fylkesmannens praksis i klagesaker og avvikene mellom administrasjonen og politikernes vurderinger i klagesaker når det gjelder dispensasjonssaker.

Kontrollutvalget har ved første gangs behandling av rapporten sagt seg fornøyd med rådmannens tilbakemelding på dette punktet, og revisjonen tar det med videre i sine vurderinger og anbefalinger.



### Problemstilling 2:

Det fremgår av rapporten at revisjonen vurderer at byggesaksavdelingen har god kompetanse. Avdelingen kan vise til enkelte rutiner, som for eksempel sidemannskontroll og leders godkjenning av vedtak, som kan være med på å sikre en tilfredsstillende saksbehandling. Revisjonen vurderer på bakgrunn av dette at byggesaksavdelingen har elementer av internkontroll. Dersom man legger COSO-modellen til grunn for å betegne hva som er et godt internkontrollsystem, vurderer revisjonen i midlertidig at dette ikke er organisert eller formalisert på en slik måte at det kan betegnes som et skriftlig og helhetlig system for internkontroll.

### Problemstilling 3:

Det fremgår av rapporten at revisjonen konkluderer med at kommunen gjennomførte sin lovpålagte tilsynsmyndighet på en tilfredsstillende måte i 2014, ettersom det forelå en strategi for gjennomføring av tilsyn i 2014, og at det foreligger tilsynsrapporter fra gjennomførte tilsyn. Vi anser kravet til tilsyn som ivaretatt, selv om avdelingen ikke fikk gjennomført den mengden tilsyn som var planlagt i strategien.

## **Forvaltningsrevisjonsprosjekt - «Sosialtjenesten i Lillesand kommune»**

Hovedformålet med forvaltningsrevisjonsprosjektet er å undersøke om saksbehandlingspraksisen ved tildeling av økonomisk sosialhjelp foregår i henhold til formelle krav og forventninger, og hvorvidt rutinene og organiseringen av internkontroll i sosialtjenesten i Lillesand kommune er etablert og organisert tilfredsstillende måte.

Videre går det frem at prosjektet vil deles inn i to problemstillinger. Første problemstilling vil ta for seg saksbehandlingen og tildeling av økonomisk sosialhjelp. Andre problemstilling vil behandle kommunens internkontroll på området.

### Problemstilling 1:

Er Lillesand kommunes saksbehandling og praksis i forbindelse med tildeling av økonomisk sosialhjelp tilfredsstillende i henhold til formelle krav og forventninger?

- Herunder om vedtatte veiledende satser til utbetaling av økonomisk stønad til livsopphold blir ivaretatt.

### Problemstilling 2:

Oppfyller Lillesand kommune plikten til internkontroll knyttet til sosialtjenesteområdet, og har man organisert internkontrollen på en hensiktsmessig måte?

## **Forvaltningsrevisjonsrapporten «Tilpasset opplæring og spesialundervisning»**

Kontrollutvalget behandlet saken for siste gang i møte 29.02.16 sak 3/16. Følgende vedtak ble fattet:

*Kontrollutvalget avslutter arbeidet med rapporten og anser rapporten for ferdig behandlet.*

## 11. SELSKAPSKONTROLL

Selskapskontroll er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget og er et viktig virkemiddel for å sikre at selskapene underlegges demokratisk styring og kontroll.

Kontrollutvalget har i 2016 ikke behandlet noen nye selskapskontroller.

Plan for selskapskontroll for inneværende valgperiode ble lagt frem for kontrollutvalget i møte 31.10.16 sak nr. 25/16. Planen er ikke godkjent av bystyret enda. I planen ligger følgende selskaper til prioritering:

1. Lillesand og Birkenes Interkommunale avfallsselskap (Vesentlighet middels/høy)
2. Overordnet eierskapskontroll av kommunens eierskap og eierstyring
3. Struktur 1
4. Kristiansandsregionen Kommunale IKT-tjeneste

## 12. KONKLUSJON OG AVSLUTTENDE KOMMENTARER

Kontrollutvalgets årsmelding for 2016 legges med dette frem for bystyret til orientering. Ved å se årsplan og årsmelding for 2016 i sammenheng, kan bystyret se om de vedtatte oppgaver og målsettinger for kontrollutvalget er eller blir fulgt opp.

Lillesand, 27. februar 2017

Bjørn Melbye (sign.)  
Leder

Alexander Etsy Jensen (sign.)  
Sekretær